

## מאוצרות הפרשה

### ויבז עשו את הבכרה (כה, לד)

מדוע זיבז? הרי זה היה בולמוס מסוכן, פיקוח נפש, וכל אשר לאיש יתן בעד נפשו!

למה הדבר דומה? למוחמד אחד שמתייצב בכיכר השבת, או באיצקוביץ, פותח שולחן ומוכר שרשראות זהב עטויות יהלומים בחמישים שקלים ליחידה. אדם שעומד מן הצד מבחין בזרימה דו-כיוונית, מצד אחד רצים אנשים לדוכן לרכוש את המציאה – אך מצד שני אנשים נמלטים מהדוכן כאשר המציאה כבר בידם.

מדוע נמלטים? משום שהם מפחדים שבעוד רגע יקלוט מוחמד את השטות שהוא עושה למכור שרשראות כאלו יקרות במחיר כזה זול, והוא יתחרט. אז קונים שרשרת ו... בורחים!

אך יש גם מקרה הפוך. מוחמד אחד מתייצב בכיכר שבת, או באיצקוביץ, פותח שולחן ומוכר שרשראות פלסטיק צבועות זהב ועטויות ביהלומים מזויפים באלף שקלים ליחידה. במקרה הזה מי שנמלט מהזירה זה מוחמד עצמו. מספיק לו למכור שלוש שרשראות כדי להאכיל ברווח את שלוש נשותיו ועשרים וישל ילדיו – שממתנים לו בכפר – במשך חודש וחצי. אך מדוע הוא נמלט? מדוע לא להרוויח עוד קצת כסף קל? כי אוטוטו ישפסף מישהו את השרשרת שהוא קנה, יגלה את התרמית ויזמין משטרה. אז הוא בורח!

ובחזרה לעשו: ברור שהיה צריך למכור את הבכורה, ובכך להציל את חייו. אבל מה קורה מיד לאחר ההתרחשות? "ויעקב נתן לעשו לחם ונזיד עדשים ויאכל וישת ויקם וילך ויבז עשו את הבכרה", עשו בורח – "ויקח וילך"! מדוע הוא בורח? התשובה חודרת: כי הוא חושש שעוד רגע יגלה הלקוח – יעקב אבינו – את ה'תרמית'. כלומר, בעיני עשו הוא זה שעשה את העסקה, וזה בסדר עדשים אדומים תמורת בכורה שבעיניו לא שווה כלום, ולכן הוא בורח...

מסיים הפסוק: "ויקם וילך ויבז עשו את הבכרה": הבריחה מהמקום היא היא שמוכיחה שהבכורה הייתה מבוזה בעיניו!

### לנו המים (כו, ח)

רבי זלמן סורוצקין בספרו "אוזנים לתורה" מעיר, אדם שרואה מישהו שחופר בשדהו, מיד הוא ימחה בו, אבל כשגוי רואה יהודי חופר בשדהו, מקיים הוא מנהג אחר. אומר הגוי לעצמו היהודי חופר באר, מצוין, יחפור לו כאוות נפשו – ואדרבה, יוציא הוצאות, ונראה מה יהיו חלומותיו. וכאשר הוא מצליח ומוצא מים, אז אומרים לו "לנו המים" וגוזלים את הבאר ממנו. (מדשן ביתך)

### ויבא לאביו (כו, לא)

בספר "דברך נצב בשמים" מביא ששמע שרבי חיים קניבסקי זצ"ל נשאל אם יש מקור שאם הבן מכבד לאביו סופו שבנו שלו יכבדו, ואמר שהרי כתב ה"בעל הטורים" בפרשת כי תשא "ונתנו איש כפר נפשו" שנקרא "ונתנו" לב' הצדדים, להורות שהנותן תרומה יקבל בחזרה שלא נחסר ע"י הצדקה. וא"כ ה"ה נמי כאן הפסוק "ויבא לאביו" נקרא ג"כ חזר ומרמז כנ"ל. (שם)

### וישא עשו קלו ויבך (כו, לח)

"אמרו ישראל לפני הקב"ה: רבונו של עולם, בזכות שלש דמעות שהוריד עשו מעיניו השלטתו מסוף העולם ועד סופו ונתת לו שלום בעולם הזה. אנו שדמענו תדירה ביום ובלילה כללם, על אחת כמה וכמה שתמלא עלינו רחמים..." (ילק"ש תהלים תתכח).

מדוע באמת לא תתבטלנה דמעותיו המעטות של עשו בדמעות הרבות מספור שהורידו ישראל במהלך כל הדורות? פרש רבי צבי הירש המגיד מוודיסלב, אבי הרבי ר' בונים מפשיסחה: כפי שדמעותיו של עשו היו על כך שהפסיד את הברכות כיון שנכללו בהן עניני העולם הזה, כך אף אנו, רב דמעותינו הן על עניני העולם הזה. לפיכך אין הן מבטלות את דמעותיו של עשו, שהרי כלל הוא בהלכות תערובות: "מין במינו לא בטיל". אכן, אילו היו דמעותינו מכונות על כבוד שמים היתה תערובת זו נידונת כ'מין בשאינו מינו' הבטל ברוב, ודמעותיו של עשו היו בטלות בתוכן.

על כך אנו מבקשים בסדר הסליחות: "יהי רצון מלפניך שומע קול בכיות, שתשים דמעותינו בנאדך להיות", ובכך שתתבטלנה דמעותיו של עשו על ידן "תצילנו מכל גזרות קשות אכזריות". ואל תאמר כי 'מין במינו' הן, שהלא גלוי וידוע לפניך "כי לך לבד [דמעות] עיינו תלויות", ובדין אפוא שתבטלנה את דמעותיו של עשו כ'מין בשאינו מינו'. (ארץ צב)

### ויען יצחק אביו ויאמר אליו הנה משמני הארץ יהיה מושבך ומטל השמים מעל (כו, לט)

אומר רש"י משמני הארץ זה איטליה של יון. יש לעיין מדוע כשברך יצחק ליעקב ויתן לך אלוקים מטל השמים הוא לא פירש שם שמדובר על איטליה של יון? וי"ל שבוודאי הברכה ליעקב היתה שכל משמני הארץ יהיו ליעקב ולא דווקא איטליה. ולגבי הברכה לעשיו הוקשה לרש"י הרי יצחק אמר קודם הכל נתתי ליעקב ולך איפוא מה אעשה בני, והיינו שהוא לא יכול לברך כלום ואם כן איך פתאום ברך אותו? וע"ז תירץ רש"י שכשברך יצחק ליעקב איטליה של יון עדיין לא היתה קיימת, כי מבואר בסנהדרין כ"א. שאיטליה של יון נבנתה בשעה שנשא שלמה את בת פרעה נעץ קנה בים ונבנתה רומי שזה איטליה של יון. ולכך ג"כ אמר יצחק לעשו משמני הארץ יהיה מושבך, בלשון עתיד, כי כעת זה עדיין לא קיים, ולכך ג"כ הקדים שמני הארץ לטל השמים, בשונה מהברכה ליעקב שהקדים טל השמים לשמני הארץ, כי בברכה לעשו כל עוד אין שמני הארץ אין תועלת בטל השמים.

(רבי העשיל)

**ויקח את מחלת בת ישמעאל בן אברהם אחות נביות (כה, ט)**  
 מדוע הזכיר שהיתה אחות נביות? (עי' ברש"י) מתרץ הגר"ח קניבסקי זצ"ל: שהרי אמרו חז"ל (בב"ב ק"י). אחות נחשון מכאן שהנושא אשה צריך שיבדוק באחיה שרוב בנים דומין לאחי האם, והיינו שאהרן בדק באחיה ולכן נשאה, וגם כאן שעשו רצה לישאנה נתיירא כיון שהיא נכדת אברהם אולי דומה לו והבנים ידמו לה, לכן בדק באחיה, וכשראה שאחיה נביות הוא רשע, אז הסכים לישאנה. (טעמא דקרא)

## העושה על פי הזקנים – מובטח לו שיצליח!

וַעֲתָה בְּנֵי שְׁמַע בְּקוֹלִי לְאֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְךָ (כ"ז, ח')

לכאורה, יש להקשות: מדוע הדגישה רבקה וביקשה מיעקב כי ישמע בקולה היא מצוה אותו? הלא הדבר פשוט שאם היא מבקשת כי ישמע בקולה – הכוונה הינה שישמע למה שהיא מצוה אותו! די היה אילו היתה אומרת: "ועתה בני שמע בקולי" – ותו לא מידי, בעוד המילים "לאשר אני מצוה אותך" – נראות כמיותרות!

את התשובה נבין על פי מעשה שהתרחש לפני כתשעים שנה בעיירה ראדין: היה זה ביום מן הימים, כאשר הגיע הנפח של ראדין אל מרן ה'חפץ חיים', כשדמעתו על לחיו, והתחנן בפני הצדיק כי יעתיר עבור בתו היחידה, אשר חלתה במחלה קשה, ובשעה זו עצמה שכבה במיטתה קודחת מחום – כאשר הרופאים כבר נואשים מחייה. מרן ה'חפץ חיים', הקשיב היטב לדבריו של הנפח, וצערנו נגע לליבו הרחום. הוא שקע איפוא בהרהורי למשך רגעים ספורים, ולאחר מכן התנער ואמר לנפח אשר תלה בו עיניים מצפות: "אם ברצונך להציל את חייה של בתך, זאת עשה: כפי שבדואי ידוע לך, צעירים קלי דעת מבני העיירה, אשר נסחפו אחר רוח התקופה – הקימו בסמוך לשיבה תיאטרון, בו הם מעלים הצגות שונות, אשר כולן נודפות ריח של כפירה ומשימות את לומדי התורה ללעג ולקלס. ובכן, אתה הלא נפח, ובדואי יש לך פטיש גדול בין כלי מלאכתך... אף ידך חסונות הן, פרי עמל של שנים... אם כן, לך והרוס את מבנה התיאטרון, ואז – תעלה ארוכה לבתך והיא תחלים ממחלתה!" הבטיח ה'חפץ חיים'.

לשמע דבריו של הכהן הגדול, לא היסס הנפח אפילו לרגע. בו במקום הוא החיש פעמיו אל בית מלאכתו, לקח עמו שני פטישים גדולים – אחד בכל יד, ועמם עשה את דרכו אל התיאטרון. בהגיעו – הסתער על המבנה, והחל מפצפץ את קירותיו לשבבים, בדיוק כפי שהורה לו ה'חפץ חיים'.

כמובן, הצעירים, השבויים ברוח ההשכלה – לא עמדו מנגד בשוויון נפש. הם הסתערו כולם יחדיו על הנפח וביקשו למנעו מלהמשיך במלאכת ההרס, אולם הלה, שידע כי חייה של בתו מוטלים על כף המאזניים – נהם לעברם כדוב שכול והבהיר: "אני אשליך את הפטיש הכבד על מי שיעז להתקרב אלי ולהפריע לי במלאכתי!". לנוכח האיום, נבהלו הצעירים ונסוגו אחור בבהלה, בעוד הנפח ממשיך במלאכת ההרס – עד אשר לא נותר מהמבנה ומכל אשר בו מאומה. למותר לציין, כי בדיוק כפי שהבטיח ה'חפץ חיים' מראש, בתו של הנפח החלימה לחלוטין – והמחלה חלפה כלא היתה. אולם מעבר לכך: לא פחות מעוררת השתאות היתה העובדה, שאיש לא העז למחות בדיעבד על הרס המבנה, והוא נותר בחורבותיו מאותו היום ואילך... מאורע זה סימן את סופו של בית הכפירה, אשר שוב לא הוקם בעיר ראדין לעולם.

אך הנה, בני השיבה, ישיבת ראדין המעטירה, אשר נוכחו בהצלחת מעשיו של הנפח – החליטו להעתיק את דפוס הפעולה ואף להרחיבו: בסמוך לתיאטרון, היתה ממוקמת הספריה העירונית, גדושה בספרי מינות וכפירה, אשר כבר הפילו חללים רבים מבין צעירי העיר. ובכן, עתה, נמנו בני השיבה וגמרו, לבער אף את הנגע הזה מראדין!

באישון לילה, פרצו מספר בחורים אל מבנה הספריה, הציתו בו את האש, וכחלוף שעות ספורות – לא נותר מהמבנה ומתכולתו אלא ערימה של אפר! אלא שהפעם, תגובתם של הצעירים ה'משכילים' – היתה שונה לחלוטין: הם פנו לעזרת המשטרה שפתחה בחקירה; הם הקימו קול זעקה כנגד 'כוחות השחור' הפועלים באפילה כנגד שוחרי הקידמה; והם אף ערכו מגבית לשיקומה של הספריה בקרב המשכילים שבעיירות הסמוכות – עד שבחלוף זמן לא רב כבר עמדה הספריה על תילה, משוכללת בהדרה יותר מבראשונה, גדושה להתפקע בספרי מינות וכפירה מהגרועים ביותר...

או אז, הבינו בני השיבה את המסר: קנאות לכבוד שמים - נחוצה לעיתים, אולם זאת רק כאשר היא נעשית בעצתם ובהוראתם של גדולי ישראל! כל קנאות אחרת, הנובעת מכאב פרטי של זה או אחר – עלולה להיות מסוכנת, ולעיתים, נזקה עלול לעלות על תועלתה...

כך בקנאות, וכך בכל מעשה אחר: רק מעשה שנעשה בעצת זקנים, על פי דעת תורה - מובטח שישגי תוצאות ראויות ולא יגרור בעקבותיו כל נזק! ומכאן, תשובה לשאלה בה פתחנו: שכן הנה, רבקה שולחת את יעקב לעשות מעשה: להתחזות לעשוי, וליטול את ברכתו של אחיו. את אותו מעשה – יכול היה יעקב לעשות משום שכך הבין שעליו לעשות, ולעומת זאת – הוא יכול היה לעשותו משום שכך ציוותה עליו אמו...

ובכן, הבהירה רבקה ליעקב: אם אתה מבקש להיות משוכנע כי המעשה שאתה עושה יצליח וישגי את מטרתו – עליך להקפיד לעשותו רק משום שכך אני מצוה אותך, ולא משום שאתה רוצה לעשותו... שכן כאשר תעשה את המעשה בשל מצוותי דוקא – יהיה זה מעשה שנעשה בעצת זקנים, ומובטח הוא שיצליח! (מתוך "ללמדך" מאוצרותיו של הרב מרדכי פרינדליך זצ"ל)

פינת ההלכה

### איסוף משחקים בשבת

**שאלה:** הרצפה מלאה במשחקים שונים, איך אפשר לאספם או לסדרם בשבת?  
**תשובה:** אם החלקים מפורזים ומפורדים בחדר, מכיון שכל חתיכה וחתיכה של משחק מונחת במקום אחר, יכול לקחת מכל מיין ומיין וליתן בקופסא שלו, מכיון שבפועל לא נוגעים אחד בשני אין זה נחשבת לתערובת. אבל אם הם מונחים בערימה אחת או שהוא אוספם ונותנם בערימה אחת, הרי"ז תערובת ואסור לסדרם מיין במיננו בקופסאות, ומותר לקחת רק את אותו משחק שרוצים לשחק בו עכשיו ואז יוכל לקחת מתוך הערימה שזה נחשב כאוכל מתוך פסולת שמותר לצורך עכשיו (הגר"נ קרליץ זצ"ל). ויש עצה לפזר את המשחק ע"י שלוקח כמה חתיכות מכל הבא ליד וזורקן עד שיתפזרו, ואז יכול לקחת כל אחד ואחד ממקומו. (הגר"ש אלישיב והגר"נ קרליץ זצ"ל ע"פ הגמ' שבת ע"ד.) (מים חיים)

חידה שבועית

מה אפשר להציק ביו יחין אבל אי אפשר להציק ביו חטא?

תשובה לחידה פר"ש: רחל היחידה שלא נקברה במערת המכפלה. תשובה לחידה: המילה את. **שמות הזוכים:** דניאל וינברג נ"י מושי כץ נ"י מושי פורגס נ"י

מזל טוב

**מרכז העיר:** משפחת מוזס לנשואי הבן משפחת אמיתי לנשואי הבת משפחת ברדוגו להולדת הבת  
**גני הדר-עמישב:** משפחות שוורץ – פינקל להולדת התאומות הנכדות משפחת דרויש להולדת הבן משפחת רוטלוי לבר מצוה  
 משפחות שרפי – קראוני להולדת הבת הנכדה משפחת זוארץ לנשואי הבת

פתרונות לחידות והודעות לשמחות ניתן לשלוח עד יום שני בפקס: 037608833 או למייל [a7608833@gmail.com](mailto:a7608833@gmail.com)

היחידה לתרבות חרדית  
 מינהל שירותי קהילה

